

a sárközi, így a korabeli bátyai nagycsaládoknak, s jelzik annak bomlását is. Ezt kiegészítem paraszti életrajzok adataival (Ki kell, hogy sorsomat kiáltsam 2005.) a nagycsaládok működéséről. A parasztság felszámolása után az utóparasztok (a téesz tagok, majd a rendszerváltás után a mezőgazdasági alkalmazottak, magángazdálkodók és vállalkozók) mentalitásáról a gödöllői egyetem oktatói és hallgatói által végzett széleskörű szociológiai felmérés alapján Farkas Tibor és Kolta Dóra készített egy nagy jelentőségű, de alig ismert munkát. (Bátyai tanulmányok 2017.) Ebből is bemutatok néhány megdöbbentő adatot. Az előadáshoz két képet mellékelek egy 1940-ben és egy 20. század eleji bátyai módos, négygenerációs (24 fős) nagycsaládról.

Fényes Balázs

Az oktatás családi és intézményes keretei a hagyományos zsidó társadalomban

Az előadás azt kívánja megvizsgálni, hogy az oktatással kapcsolatban a Talmudban megfogalmazott alapelvek hogyan valósulnak meg, válnak napi gyakorlattá a hagyományos illetve a hagyományörző zsidó közösségekben. Hogyan egészítik ki egymást a családon belüli illetve az intézményes (iskolai) keretek között zajló oktatás. Milyen változások figyelhetők meg a premodern korból a modern korba történő átlépésnél, illetve milyen kihívásokra kell megtalálni a megoldást.

Forrai Judit

Nagypolitikai hatás a családi migrációkra, dokumentumok és fényképek alapján. Új életformák, változások és hagyományok követése több generáción át egy zsidó családban.

A 19-20 századi családtörténeteket kelet-közép Európában átszövi a nagypolitika gyors és agresszív változásai, amelynek következtében hol a jobb élet reményében, hol csupán az életben maradás miatt különösen a zsidó családokban, hol az asszimiláció, a továbbtanulás érdekében lakóhelyváltozásra serkenti, vagy kényszeríti a családokat. Bemutatni kívánjuk egy zsidó Tiszán-túli és egy galíciai Boryslav-i család, anyai ágat követő történetén keresztül közel 200 év eseményeit, hat generáció mobilitását, amely teljesen megváltoztatta a család életét. Ismertetni szeretnénk azokat a külső tényezőket és azokat a belső szerkezeti és tartalmi változásokat, amelyek teljes mértékben megváltoztatták e családok életét, munkalehetőségét, foglalkozását, gyerekeinek pályaválasztását, jövőjét. Vizsgálni kívánjuk mennyiben őrizte meg ez a kiválasztott család a vallási tradíciókat, mennyiben változott a családi kohézió, milyen általános, emberi és értelmiségi értékeket halmoztak fel ismeret és tudásanyagban e két család tagjai, akik végül egy családdá lettek. Az egyik család mobilitási irányai: Hajdúsámson-Debrecen- (New York)- Budapest – (Hederea -Izreal)- (Oxford), a másik családé Boryslav – Budapest, - (Oxford). Vizsgálódásaink forrásait gondosan őrzött családi fotóalbumok, hivatalos dokumentumok és levelezések alapján állítottuk össze.